

Summa fratris Alexandri (Summa Halensis), IV, 299.

(Doctoris irrefragabilis Alexandri de Hales ordinis minorum Summa theologica seu sic ab origine dicta "Summa fratris Alexandri" ..., kiad. Collegium S. Bonaventurae, Quaracchi 1924-1948, IV/1, 455-456.)

Utrum omnes homines aequaliter sint adorandi.

Consequenter quaeritur utrum omnes homines sint aequaliter adorandi.

Ad quod sic: 1. Damascenus, in IV libro: *A principio Deus hominem secundum propriam imaginem fecit. Cuius igitur gratia nos ad invicem adoramus, nisi quod secundum Dei imaginem facti sumus? Ex quo obicitur quod, si omnes homines aequaliter ad imaginem Dei facti sunt, ergo omnes homines aequaliter adorandi sunt.*

Contra: a. Adoratio est debitum ratione dignitatis excellentis; ergo, si est dignitas aliqua excellens in uno respectu alterius, non aequaliter debetur eis adoratio. Vel si dicas quod immo, quia non adorantur nisi ratione eius quod sunt ad imaginem Dei, tunc sequetur ex hoc quod unus non debet alium adorare, quia unus aequalis est alteri quantum ad imaginem.

b. Item, praelatus ratione naturae non debet adorare subditum, quia aequalis est ei quantum ad naturam, similiter habet dignitatem excellentem respectu illius; ergo non debet ipsum adorare ratione dignitatis, immo potius e converso; ergo non aequaliter debetur omnibus adoratio.

Solutio: Dicendum quod omnibus exhibendus est honor pro statu et tempore, quia omnes ad imaginem Dei facti sunt, ut dicit Damascenus, et haec est ratio communis quare honor omnibus debet exhiberi loco et tempore.

Sed notandum quod in imagine, quae est homo, intelligitur quod est per naturam; intelligitur etiam in ea quod est per gratiam, quae reducit ipsam imaginem in plenam conformitatem Dei, quia gratia ipsa est deiformitas. Ex parte igitur naturae non est differentia adorationis: unde quantum ad hoc est aequalitas in omnibus; sed respiciendo possibilitatem ad gratiam vel actum qui est per gratiam, quae actu est in imagine, non est ita. Si enim in statu est gratiae et habet gratiam actu, habet bonum excellens in se, ratione cuius debetur ei honor: quilibet enim talis in aliquo uno excellit, licet non habeat omnia dona, et ratione illius unius cantatur de quolibet Confessore: *Non est*

4-7 Ioan. Dam., *De fide orthodoxa*, IV,16 (PG 94, 1170); versio Burgundii, c. 89, n. 3 (*Saint John Damascene, De fide orthodoxa. Versions of Burgundio and Cerbanus*, kiad. Buytaert, Eligius M., St. Bonaventure, N.Y. 1955, 331. | 38-45 Sir 44,20; *Breviarium Romanum, Offic. Confessoris Pontificis, Antiphona ad Laudes*

Minden ember egyenlően imádandó-e?

Következésképpen kérdezik, hogy minden ember egyenlően imádandó-e.

5 Ahhoz, hogy igen: 1. A Damaszkuszi a IV. könyvben: *Isten a kezdetkor saját képe szerint csinálta az embert. Tehát mivégre imádjuk egymást, ha nem azért, mert Isten képére vagyunk csinálva? Ez alapján felvetik, hogy ha minden ember egyenlően Isten képére van csinálva, akkor tehát minden ember egyenlően imádandó.*

10 Ez ellen: a. Az imádat egy kiváló méltóság alapján jár; tehát ha valamely kiváló méltóság megvan az egyikben a másikkal képest, nem egyenlően jár nekik az imádat. Vagy ha azt mondom: ellenkezőleg, mert csakis annak alapján imádkunk, hogy [az ember] Isten képére [teremtett], akkor ebből az következik, hogy az egyik nem tartozik a másikat imádni, mert az egyik egyenlő a másikkal kép-volta szerint.

20 b. Aztán, a főpap a természet alapján nem tartozik imádni az alattvalót, mert egyenlő vele a természet szerint, hasonlóképpen kiváló méltósággal rendelkezik ahhoz képest; tehát nem tartozik imádni azt a méltóság alapján, annál inkább így van ez fordítva; tehát nem egyenlően jár mindenkinek az imádat.

25 Megoldás: Azt kell mondani, hogy mindenkinek nyújtandó a tisztelet rang és idő szerint, mert mindenki Isten képére készült, ahogy a Damaszkuszi mondja, és ez az a közös ok, amiért mindenkinek jár a tiszteletadás hely és idő szerint.

30 De meg kell jegyezni, hogy a képben, ami az ember, felfogjuk azt, ami az természet által; de felfogjuk benne azt is, ami az kegyelem által, amely kegyelem magát a képet az Istennel való teljes egyalakúságba vezeti vissza, mert a kegyelem maga az istenalakúság. A természet részéről tehát nincsen különbség az imádatban: ezért ennyiben egyenlőség van mindenkiben; de ha a kegyelemre vagy a kegyelem általi cselekvésre való lehetőséget tekintjük – amikor a kegyelem a cselekvés által van a képben – akkor ez nincs így. Ha ugyanis [az ember] a kegyelem állapotában van és a cselekvés által birtokolja a kegyelmet, akkor egy kiváló erény van meg benne, amelynek alapján jár neki a tisztelet: ha bárki egyvalamiben kitűnik, habár nem bírja az összes adományt, ama egy [dolog] alapján éneklék bármely hitvallóról: *Nem találtak hozzá hasonlót. És így te-*

inventus similis illi. Et sic respiciendo actum gratiae in habente, ratione cuius semper excellit, adorandus est homo et unus magis alio. Similiter respiciendo possibilitatem ad gratiam in homine, licet actu sit extra gratiam, tamen adhuc possibilis ad tantam gratiam et ad maiorem quam aliquis alius habens gratiam actu; et respiciendo possibilitatem hanc in imagine in maiori excellentia, ita etiam respiciendo hoc, maior honor potest impendi uni quam alii.

45   kintve a kegyelem cselekvésének birtoklása miatt – amelynek okán mindig kitűnik – imádandó az ember, és az egyik jobban mint a másik. Hasonlóképpen ha az emberben a kegyelemre való képességet tekintjük, még ha cselekvésével a kegyelmen kívül van is, de különben képes arra, 50   hogy cselekvésében másnál nagyobb kegyelmet birtokoljon; ha a nagyobb kiválóságban lévő képben ezt a lehetőséget tekintjük, nagyobb tisztelet lehet fordítandó az egyik ember felé mint a másik felé.